

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ**

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ**

**ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ**

**ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
1927**

ΤΕΥΧΟΣ Α' ΚΑΙ Β'.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Epirus im Altertum, Studien zur historischen Topographie,
von Hans Treidler. Leipzig 1917 (σ. 1—131).

Τὸ ὡς ἄνω βιβλίον ὄν ἐναίσιμος διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία τοῦ κ. Treidler, καθηγητοῦ ἐν Zehlendorf τοῦ Βερολίνου, ἐστάλη μοι συστάσει τοῦ ἐπισκεφθέντος πέρυσι τὴν Ἑπειρον δι' ἀρχαιολογικὰς καὶ γεωγραφικὰς μελέτας καθηγητοῦ ἐν Μονάχῳ κ. L. Bürgcher, οὗ τινος ὁ πρῶτος τόμος τῶν «Ἑπ. Χρονικῶν» ἐφιλοξένησε τὴν πολλοῦ λόγου ἀξίαν ἡπειρωτικὴν βιβλιογραφίαν, μετεφράσθη δὲ ὑπὸ τοῦ πρὸ μηνῶν ἀποθανόντος Γ. Σταυρίδου, ἰατροῦ, καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐν Ἰωαννίνοις ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Χατζῆ (Πελλερὲν) ἐκδιδομένην ἑφημερίδα «Ἑπειρος» ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἑπειρος ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ἱστορικοτοπογραφικὴ μελέτη» (ἀριθ. 2291-2394 τοῦ 1926).

Ἡ διατριβὴ αὕτη εἶναι ἡ σπουδαιότερα εἰς τὸ εἶδός της τῶν μέχρι σήμερον ἀπὸ τοῦ μακαρίτου Σεμιτέλου καὶ μετέπειτα ἐκδοθεισῶν καὶ λέγει τὴν τελευταίαν λέξιν, ἐφ' ὅσον αἱ πηγαὶ ἐπιτρέπουν, ἐπὶ πάντων τῶν ζητημάτων. Ὁ κ. Treidler προσπαθεῖ λίαν ἐπιμελῶς ἐν τῇ ἐναισίμῳ ταύτῃ διατριβῇ του νὰ συνδυάσῃ πᾶν τὸ μέχρι τοῦδε περὶ τῆς σημερινῆς Ἑπειρου γραφέν, ἵνα ἐξαγάγῃ συμπεράσματα ἐθνολογικὰ καὶ ἰδίως τοπογραφικὰ διὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑπειρον. Πρὸς τοῦτο ἐκτὸς τῶν ἄλλων σπουδαιότητα βοήθειαν παρέσχον αὐτῷ ὁ Λήκ καὶ ὁ Πουκεβίλ καὶ ἰδίως ὁ κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑπειρον ἐπιφανὴς Γερμανὸς γεωλόγος A. Philippson¹.

Βεβαίως οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν δυσκολίαν περὶ τὴν συγγραφὴν τοιούτων διατριβῶν, ἐφ' ὅσον ἡ Ἑπειρος εἶναι εἰσέτι ἀνεξερεύνητος ἀρχαιολογικῶς. Μόνον ἀνασκαφαὶ θὰ μᾶς δώσουν ἀσφαλῆ πορίσματα ἐθνολογικὰ καὶ τοπογραφικὰ διὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑπειρον καὶ θὰ μᾶς ὀρίσουν ἀσφαλῶς

¹) Τὰς ἐντυπώσεις καὶ μελέτας ἐκ τοῦ ταξιδίου του τούτου γράφει ὁ Philippson εἰς τὸ ἔργον του Thessalien und Epirus (Βερολίνον 1897), οὗτινος ἀποσπάσματα σχετιζόμενα μὲ τὴν Ἑπειρον μεταφρασθέντα ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Γ. Σταυρίδου ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν ἐν Ἰωαννίνοις δημοσιευομένην ἑφημερίδα «Κῆρυξ» (τοῦ 1924).

τὰς τοποθεσίας τῶσων ἀρχαίων Ἑπειρωτικῶν πόλεων εἰς τὰ ἀφθονοῦντα ἐν αὐτῇ ἐρείπια, ὡς συνέβη εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Δωδώνης, περὶ τῆς ὁποίας τόσαι ἀβάσιμοι εἰκασίαι εἶχον γραφῇ ὑπὸ ξένων τε καὶ ἡμετέρων. Ἐκτὸς τοῦ ἀνυπερβλήτου τούτου μειονεκτήματος ἡ διατριβὴ αὕτη ἔχει καὶ τὸ ὅτι στηρίζεται μόνον εἰς τὴν ἐν τῷ γραφείῳ μελέτην καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐπιτόπιον τοῦ ζητήματος ἔρευναν, πρᾶγμα ἀναγκαιότατον διὰ τοιούτου εἴδους σπουδᾶς. Ἐν τούτοις ὅμως παρ' ὅλα τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἀναπόφευκτα ἄλλως τε ταῦτα μειονεκτήματα ἡ διατριβὴ αὕτη εἶναι σπουδαιότατον βοήθημα διὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας καὶ ἱστορίας τῆς πατρίδος μας καὶ λόγῳ τῆς διονυχίσεως τοῦ θέματος καὶ διὰ τὸν μέγαν πλοῦτον τῶν χρησιμοποιηθεισῶν πηγῶν, πολλῶν ἀγνώστων τοῖς πολλοῖς. Ἄλλ' ἰδίως διὰ τὴν ἐπιμελῆ προσπάθειαν πρὸς καθορισμὸν τῆς ἀρχαίας Ἑπειρωτικῆς τοπογραφίας. Ὅθεν θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἂν τὰ «Ἑπειρωτικά, Χρονικά» προέβαινον εἰς ἀνατύπωσιν τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Γ. Σταυρίδου μεταφράσεως ἐν βιβλίῳ¹.

ΧΡ. Ι. ΣΟΥΛΗΣ

Γ. Δ. Χατζῆ (Πελλερέν), Τὸ μυστικὸν τοῦ Κάστρου (τῶν Ἰωαννίνων)
Ἱστορικὰ καὶ κριτικὰ σημειώματα περὶ τὴν ὀνομασίαν τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων. Ἀθῆναι 1926 (σ. 1—103).

Τὸν Μάϊον τοῦ 1925 ὁ Μ. Πρωτοσύγγελος τῶν Πατριαρχείων καὶ ἤδη Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Ἀθηναγόρας, ὁ μετὰ ζήλου περὶ τὰ Ἑπειρωτικὰ ἐνδιατρίβων, ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐν Ἰωαννίνοις ἐκδιδομένῃ ἔφημερίδι «Ἑπειρος» μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Γιάννενα, ἡ ἀρχικὴ ὀνομασία τῆς πόλεως Ἰωαννίνων», ἐν ἣ πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ μὲν πόλις τῶν Ἰωαννίνων ἐκτίσθη ἀπὸ τοῦ 700 μέχρι 1034, καθ' ὃ κατεστράφη ἡ Νικόπολις ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου ἡγεμόνος Δόλιανου, ἡ δὲ ὀνομασία ταύτης εἶναι ξενικὴ. Τὰς γνώμας ταύτας ἀντέκρουσεν ὁ καθηγητὴς κ. Ἀ. Κοντοπάνος ἐν τῇ αὐτῇ ἔφημερίδι («Ἑπειρος» Μαΐου καὶ Ἰουνίου 1925) ὑποστηρίξας, ὅτι ἡ μὲν πόλις ἐκτίσθη πολὺ πρότερον καὶ δὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἡ δὲ ὀνομασία ταύτης προέρχεται ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βελισσαρίου Ἰωαννίνης.

Περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν Ἰωαννίνων πολλὰ ἐλέχθησαν. Ἄλλοι παραδέχονται, ὅτι προέρχεται ἀπὸ οἰκιστὴν τινα ὀνομαζόμενον Ἰωάννην ἢ Ἰωαννίνην ἢ ἀπὸ πολιοῦχον Ἅγιον Ἰωάννην (Ληκ, Χασιώτης, Ἀραβαντι-

¹) Ὁ κ. Treidler ἔχει ἐκδώσει καὶ ἑτέρας πραγματείας σχετικὰς μετὰ τὴν ἐθνολογία τῆς ἀρχαίας Ἑπέρου δημοσιευθείσας ἐν τοῖς «Ἀρχείοις τῆς Ἀνθρωπολογίας»